

НАШЕ ЗНАНИЕ, СИЛА И ОРУЖИЕ

Барлық елдердің пролетарлары, бірігіңдер!

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Орган парткома, ректората, комитета комсомола, месткома и профкома
Казахского государственного университета имени С. М. Кирова

Год издания 13-й
№№ 11—12 (392—393)

ПЯТНИЦА, 22 АПРЕЛЯ 1960 ГОДА

Цена 20 коп.

Товарищ Ленин,
по фабрикам дымным,
по землям,
покрытым
и снегом
и жнивьем,
вашим, товарищ,
сердцем
и
именем,
думаем,
дышим,
боремся
и живем.

В. МАЯКОВСКИЙ.

БУДЬ КАК ЛЕНИН

Ты хочешь быть таким как Ленин?
Ты будь таким как Ленин был:
Без колебаний, без сомнений
Он дело правое творил.
Он жил не для себя, для дела,
Подвижник мысли и труда.
В его груди огнем кипела
К неправде ненависть — всегда.
Защитник пламенный и страстный
Освободительных идей,
Он отдал жизнь свою за счастье,
За мир и дружбу всех людей.

И. ПЕРЕРВА,
архивариус.

Конференция открылась!

Три дня назад в нашем университете открылась третья научная студенческая конференция университетов Казахстана и Средней Азии, посвященная 40-летию Казахской ССР.

Пленарное заседание началось в актовом зале главного учебного корпуса.

Вступительное слово было представлено проректору нашего университета доценту И. Д. Молокову.

Студенты среднеазиатских вузов приветствовали участников конференции, благодарили за приглашение принять участие в ее работе.

Горячими аплодисментами встретили присутствующие взволнованную речь девушки-таджички, одетой в национальный костюм. На заседании студент Б. Аубакиров рассказал об образовании Казахской ССР. Гости приподнесли студентам КазГУ памятные подарки.

На второй день начали работать пятнадцать секций по различным отраслям науки.

КАРТотеКА, выСТАВКИ

За последнее время мемуарная и биографическая литература о В. И. Ленине значительно обогатилась. Издан ряд сборников воспоминаний; много статей и очерков опубликовано в периодической печати. Появилась потребность отобрать и систематизировать все наиболее важное и интересное из этой литературы, чтобы помочь читателям лучше ориентироваться в ней.

К знаменательной дате справочно-библиографическим отделом фундаментальной библиотеки разработаны темы и подготовлена обширная картотека литературы о Ленине. Составлены рекомендательные списки литературы, организованы в учебных корпусах книжные выставки: «Ленин в жизни»; «Вечно живой, вдохновляющий образ вождя в произведениях художественной литературы»; «В. И. Ленин — основатель и руководитель Коммунистической партии и советского государства»; «По ленинскому пути — к победе коммунизма».

Оказана помощь студентам и преподавателям в подборе литературы для выступления на тематических конференциях, организованных научным студенческим кружком марксизма-ленинизма.
Е. ТРУНОВА.

В. И. Ленин произносит речь на Красной площади в Москве перед отрядами всеобуча 25 мая 1919 года.

Лениндей күн туып, атты таң

Совет халқының қолы жеткен тамаша табыстарының бірі — елімізде ұлт мәселесінің шешілуі болып табылады.

Қоғам дамуының ең күрделі мәселелерінің бірі — ұлт мәселесінің адамзат тарихында тұңғыш рет СССР-да шешілуі В. И. Лениннің бүкіл саналы өмірі бойында әлеуметтік қанау мен ұлттық езгіге қарсы жүргізген ерлік күресі және оның ұлт мәселесі жөніндегі жеңімпаз ілімімен байланысты.

Адамзаттың асқан данышпаны В. И. Ленин өзінің еңбектерінде Маркс пен Энгельстің ұлт мәселесі туралы идеяларын империализм мен пролетарлық революциялар заманындағы тарихи жағдайға сай творчестволықпен дамыта отырып, ұлт және ұлттар мәселесі жөнінде тұтас және мінсіз ілім жасады.

Лениннің басшылығымен большевиктік партия орыс жұмысшы табы мен Россияның барлық ұлттары мен халықтары еңбекшілерінің бірлігін шыңдап, оларды әлеуметтік және ұлттық езгіні жойған Ұлы Октябрь социалистік революциясының жеңісіне жеткізді. В. И. Ленин пролетариат диктатурасы мен социалистік құрылыс жағдайында Коммунистік партия мен Совет үкіметінің елімізде ұлт мәселесін шешу жөніндегі жеңімпаз зор жұмыстарына басшылық етті. Ұлы Лениннің идеясы және басшылығы бойынша Коммуни-

стік партия 1917—1924 жылдар арасында бұрын езгіде болған халықтардың Советтік мемлекетін ұйымдастыру және оларды теңправолық пен еркіндік негізінде біртұтас көп ұлтты советтік социалистік мемлекетке — Советтік Социалистік Республикалар Одағына біріктіруді қамтамасыз етті. В. И. Ленин — СССР-ды ұйымдастырушы, құрушы. В. И. Ленин Октябрь революциясынан кейін елді қорғау мен социалистік құрылыстың барысында ұлт мәселесін шешуге практикалық басшылық етумен қатар, Коммунистік партияның ұлт мәселесі жөніндегі теориясы мен саясатын творчестволықпен дамыта түсті.

Қазақстанда лениндік ұлт саясатының салтанат құруы

Совет өкіметі тұсында жазылған Ленин еңбектерінде теориялық және практикалық жағынан терең негізделген ұлт мәселесінің түбірлі проблемалары мыналар: Советтік федерация мен автономияның мәні мен принциптері және халықтардың ұлттық совет мемлекеті мен СССР-ды нығайту; артта қалған халықтардың дамудың капиталистік сатысына соқпай, патриархалдық-феодалдық қатынастардан бірте-бірте социализмге өту мүмкіндігі туралы; орыс жұмысшы табы мен ұлт республикалары мен облыстары шаруаларының қарым-қатынасын жақсартып, олардың берік одағын құру; ұлы державалық шовинизм мен буржуазиялық ұлтшылдық идеологиясын талқандау; елімізді мекендеген халықтар мен ұлттардың еңбекшілерін пролетарлық интернационализм рухында тәрбиелеу және халықтар достығын орнатып, нығайту; бұрын езілген халықтардың іс жүзіндегі экономика мен мәдениет жөніндегі теңсіздігін жою, олардың озат социалистік экономикасы мен мәдениетін дамыту;

социалистік ұлттардың қалыптасып, гүлденуі және олардың коммунизмге қарай дами беруі.

Коммунистік партия мен Совет үкіметі Ұлы Октябрь революциясы жеңгеннен бергі 40 жылдан астам уақыт ішінде, социалистік қоғам орнатудың барлық кезеңдерінде ұлт мәселесі жөніндегі лениндік ілімді дамыта отырып, оны іске асырды. Осының нәтижесінде СССР-да ұлт мәселесі шешілді.

Коммунистік партияның лениндік ұлт саясатының іс жүзіне асқан салтанатын Қазақ Советтік Социалистік республикасының өмірінен нақты және тереңірек көруге болады.

Октябрь революциясынан бұрын қазақ халқы өз мемлекеті жоқ, қазақ еңбекшілері саяси правосыз, ел басқару ісіне мүлдем қатыстырылмай, саяси өмірде теңсіздікте болды.

Еліміздің басқа халықтары сияқты қазақ еңбекшілері де Ұлы Октябрь Социалистік Революциясы жеңісімен өзінің саяси өмірдегі теңсіздігін жойып, саяси еркіндік пен бостандыққа ие болды. Қазақ халқының саяси өмірдегі теңдігінің негізі — пролетариат диктатурасы тұсында құрылған ұлттық мемлекеті — Қазақ АССР-ы болды.

Қазақ АССР-ның құрылуы В. И. Лениннің есімімен тығыз байланысты. 1917 жылдың 14 декабрінде В. И. Ленин Әліби Жанкелдинді Торғай облысының уақытша комиссары, қарт большевик П. А. Кобозевті Түркістанға төтенше комиссар етіп тағайындады. В. И. Лениннің нұсқауы бойынша Қазақтың автономиялық Советтік республикасын құруға байланысты әзірлік жүргізу үшін 1918

(Соңы 2 бетте).

Во всем...

В зале актовом,
или на два квартала ниже,
на Площади
в нише,
цветов,
где песня гуляет нынче
первых весенних ветров.
Или зайчиком на отвороте
темного пиджака
в неожиданном повороте
всеслого паренька
как яркое и мгновенное.
Как самое обыкновенное
на карточке у станка
и над кроватью рабочего.
На косях линейках листка
выведенный разборчиво
первоклассницей.
На фасадах высотных домов и хат.
В бронзе, мраморе и стихах.
В знаменах, с которыми силу
пробуем,
винтовки зажав в руке.
Неповторным профилем
на комсомольском значке
и в строгой чеканке ордена...
Наконец,
в глубоких словах:
Революция, Родина.
И в памяти светлой
людских сердец
живет, и сейчас нетленен,
вождь
и партии рядовой боец
Владимир
Ильич
Ленин!

Виталий ЦЫПИН.

—00—00—

В учебном корпусе физического и механико-математического факультетов в этом учебном году начала работать гардеробная по методу самообслуживания.

Вы видите юношей, которые теперь не теряют времени в очереди у гардероба. Освобождены штатные единицы работниц, что принесло государству денежную экономию.

Фото Вл. ШИН.

Лениндей күн туып, атты таң

(Соңы. Басы 1 бетте).

жылы 12 майда ұлт істері Халық Комиссариаты жанынан қазақ бөлімі құрылды, 14 майда Ә. Т. Жанкелдин Дала өлкесінің төтенше комиссары болып белгіленді.

В. И. Ленин бастаған Коммунист партиясы мен Совет үкметі азамат соғысы жылдарында Қазақстанға әскери және экономикалық кадр жөнінен көмек көрсетуімен қатар Қазақ Советтік мемлекетін құруға әзірлік істерін де тоқтатпай жүргізіп отырды. 1919 жылғы апрельде Қазақстанның автономиясын жариялау үшін Советтердің съезін шақыруға әзірлік жөнінде шешім қабылданды. Сол жылғы 10 июльде В. И. Лениннің ұсынуы бойынша РСФСР Халық Комиссарлар Советі қазақ өлкесін басқаратын Соғыс-революциялық (Кирревком) құрды. Бұл декретке Ленин қол қойды. Ал 1920 жылғы апрельде РКП(б)-ның Орталық Комитеті РКП(б)-ның өлкедегі облыстық бюросын құруды ұйғарды.

1920 жылғы августа Москвада Қазақ ревкомы Түркістан майданының революциялық соғыс советі, Түркістан өлкелік партия комитеті өкілдерінің қатысуымен Қазақстанның Советтік автономиясын құрумен байланысты мәселелер қаралған бірнеше кеңестер өткізілді. Қорытынды кеңесті Владимир Ильичтің өзі басқарды. Совет үкметінің В. И. Ленин мен М. И. Калинин қол қойған «Автономиялық Қырғыз (қазақ) Советтік Социалистік Республикасын құру туралы» 1920 жылғы 26 августағы декретін Қазақстан еңбекшілері зор қуанышпен қарсы алды. Қазақстан советтерінің бірінші Құрылтай съезі 1920 жылғы октябрь айының бас кезінде Қазақ АССР-ін жариялады.

В. И. Лениннің нұсқауы бойынша 1924 жылғы Қазақстанның оңтүстік облыстары республиканың негізгі территориясымен біріктірілді. Сөйтіп қазақ халқы өзінің тарихында тұңғыш рет Коммунистік партия және оның негізін қалаушы В. И. Лениннің тікелей басшылығымен біртұтас советтік ұлт мемлекетін құрды.

Қазақ халқының саяси өмірдегі өріс артуының басты бір көрінісі СССР-дың жаңа Конституциясы негізінде Советтік Қазақстанның Одақтас республикаға айналуы болды. Бұл қазақ халқының мемлекеттік еріктілігін, суверенділігін бұрынғыдан да гөрі кеңейтіп, оның бүкіл ел көлемінде саяси өмірге қатысуын арттырды.

В. И. Ленин Совет өкіметінің алғашқы жылдарында Қазақстанда социалистік экономиканың іргесін қалауға тікелей басшылық етті. Оны мынадай тарихи деректерден көруге болады.

1918 жылғы 11 майда В. И. Ленин Риддер рудниктерін, Спасск мыс қорыту заводын, Екібастұз кендерін, мырыш-қорғасын заводтарын, Воскресенск темір жолын мемлекет меншігіне алу туралы Халық Комиссарлары Советінің қаулысына қол қойды.

В. И. Ленин 1918 жылдың бас кезінде Петроградтың Обухов және Семяников заводтарының бірі тәл жұмысшыларының Семей облысында егіншілік коммуналарын құруға баратыны жөніндегі бастамасын қысқа қолдап, Жер Халық Комиссариатынан көмек беруді талап етті. В. И. Ленин мұнайлы Ембіні актердан босатуға және оны өркендету келешегіне аса көңіл бөліп отырды, мұнай кеншілерін қалпына келтіріп, мұнай өнімін арттыру шараларын белгіледі. «Республиканың мұнайлы аудандарында істің жайы туралы» В. И. Губкиннің баяндамасына Ленин жазаған ескертпелер де осыны дәлелдейді.

1921 жылы В. И. Лениннің ұсынысы бойынша үкімет Риддерге таңдаулы адамдардан арнаулы комиссия жіберді. Комиссия Риддерде істен шыққан шахталарды ғана емес, сонымен бірге жұмысшылардың Риддерді өз күштерімен қалпына келтіруге ұмтылған аса күшті жігерін де көріп, Ильичке айтып келді. Сөйтіп, Уркартпен жасалмақшы договор бекітілмеді. В. И. Ленин Қазақстанның табиғат байлығын, әсіресе кенді Алтайды меңгеру міндетін алға қойды.

Владимир Ильич жергілікті жерлерде, оның ішінде Қазақстанда азық-түлік мәселесін шешуге көп еңбек сіңірді. В. И. Ленин Петропавл-Көкшетау темір жолын салудың ерекше маңыздылығын сан рет атап көрсетті. 1920 жылғы 5 августа Петропавл ревкомына жолдаған телеграммасында В. И. Ленин бұл жолды «скпінді азық-түлік жолы» деп атады. 1922 жылы ол жол пайдалануға берілді.

В. И. Ленин көшпелі қазақ ауылында партиялық және ағарту жұмыстарын жүргізудің тәсілі және мал өсірушілерге көмек көрсету мәселесіне де үлкен назар аударды. Ол қазақ халқының келешегінің зор екендігін асқан сеніммен советтердің Бүкіл-россиялық VII съезіне барған Қазақстан делегаттарымен әңгімелескенде былай дегенді:

«Сіздердің өлкелеріңіз бай, оның мүмкіншіліктері зор. Өлкелеріңізді өркендету керек. Біз оны сөзсіз өркендететін боламыз, өркендетеміз де, ол үшін халықтың күші жетеді».

Қазақ халқы, республика еңбекшілері Коммунистік партияның басшылығымен В. И. Лениннің ұлы идеяларын жүзеге асырып, қоғамдық өмірдің барлық саласында тамаша табыстарға жетті, бүкіл еліміздегідей, Қазақ ССР-інде да социализмнің толық та түпкілікті жеңіп, қазір коммунизм құрылысы күшті қарқын-

Қазақстанда Лениндік ұлт саясатының салтанат құруы

мен жүріп жатыр.

Социалистік индустриаландырудың лениндік саясатының іске асырылуы арқасында Қазақстанда индустрияның ірі орталықтары құрылды, қазіргі заманғы транспорт пен байланыс қатынастары дамыды. Қазақстан бұрынғы мешеу қалған аграрлы елден индустриялы-колхозды республикаға айналды. Қазір Қазақстан өнеркәсібінің жалпы өнімі 1913 жылғымен салыстырғанда 51 есе артып, республиканың халық шаруашылығының жалпы өніміндегі үлесі 75 проценттен асып отыр.

Коллективтендірудің лениндік жоспарының жүзеге асырылуы арқасында, бүкіл еліміздегі сияқты, қазақ ауылында да нағыз революциялық төңкеріс болды. Қазақстанның ауыл шаруашылығы өзінің артта қалушылығын жойып, өлкенің көп ұлты шаруашылығын бытыранды шаруашылығы механикаланған социалистік ірі шаруашылыққа айналды. Қазақстанда колхоз құрылысы жеңді, ірі түрлі салалы совхоз өндірісі ұйымдастырылды. Қазір республикада 900-дей совхоз, 200 РТС және 1424 колхоз бар. Республикада жүзеге асырылған мәдени революцияның нәтижесінде қазақ халқының мәдениет жөніндегі мешеулігі жойылды. Қазақ халқы өзінің түрі ұлттық, мазмұны социалистік мәдениетін жасады. Қазір Қазақстанда 10 мыңнан аса мектеп, 27 жоғары және 140-тан астам орта оқу орны бар. Қазақстанда қазір жаппай жетіжылдық білім беру жүзеге асып, енді міндетті сегіз жылдық оқуға көшу басталды. Республиканың ғылым академиясы, Ауыл шаруашылық академиясы, Құрылыс және архитектура академиясының филиалы ғылыми ой орталығы, жаңалық жаршыларының ұясы болып отыр. 19 театр, 20 му-

зей, 200 мәдениет сарайы мен үйі, бес мың клуб, 15 мың кітапхана 4009 кинотеатр мен кино қондырғы бар. Республика еңбекшілерінің, қазақ халқының тамаша табыстарының бірі — социалистік демократияның іске асуы — Советтер арқылы олардың жергілікті жерлерден бастап орталыққа дейін мемлекетті басқаруға күрделі мәселелерді шешуге белсене қатыстыру болып табылады. Бүкіл еліміздегідей, Қазақстанда да лениндік идеялардың іске асуының маңызды жемісі — халықтар арасындағы патша өкіметінің отаршылдық саясаты салдарынан болған алауыздық пен сенбеушіліктің жойылып, олардың берік достығы мен туысқандық ынтымағының орнығуы болады. Қазақ халқының орыс және басқа халықтармен достығы революциялық күрестің және азамат соғысының жалынында қалыптасып, социалистік құрылыстың барысында шыңдалды.

Қазақ халқының басқа халықтармен достығы соғыстап кейінгі кезде мықтап нығаюда. Коммунизмнің алып құрылыстары халықтар достығын бұрынғыдан да шыңдай түсудің нағыз мектебіне айналуда. Қазақстан магниткасының, Бухтарма су-электр станциясының, Рудный қаласының, Павлодардағы ірі заводтардың құрылыстарынан ондаған ұлттардың ұл-қыздарын көруге болады. Сондай-ақ тың игеру мен астық үшін күрес қазақ халқын басқа халықтармен бауырластыра түсуде. Тың жерлерді игеруге келген орыс, украин, латыш, молдаван, грузин, тәжік және басқа ұлттар өкілдерінің көпшілігі Қазақстан жеріне бауыр басып, түпкілікті қоныстанып қалуда.

Советтік Қазақстанда тұратын халықтар коммунизм орнатудың ортақ мүддесімен біріккен біртұтас туысқан, берік семья. Терезесі тең, ынтымағы жарасқан Қазақстан халықтары қоғамдық өмірдің барлық саласында бірдей қызмет істейді. Бүкіл еліміздегідей, Қазақ ССР-інде де азаматтардың ұлты мен нәсіліне қарамастан, нағыз шын мәнісінде тең қарымдылығы іске асырылып отыр. Қоғамдық өмірдің барлық саласында шын мәнісінде теңдікке не болған қазақ социалистік ұлты СССР халықтары достық семьясының саналы мүшелерінің бірі болып, қазір өзінің ерлік еңбегімен коммунизм құрылысына елеулі үлес қосып отыр. Республикада лениндік ұлт саясатын іске асырудағы кездескен қиыншылықтардың қандайын болса да жеңуді, көп ұлтты Қазақстанның гүлденуін қамтамасыз еткен басшы күш — КПСС оның айбынды ояраттарының бірі — Қазақстан Коммунистік партиясы болды. Қазір Совет Одағы Коммунистік партиясының лениндік Орталық Комитетінің төңірегіне болаттай берік топтасқан Қазақстан коммунистері республика еңбекшілерін КПСС ХХІ съезінің тарихи шешімдерін орындауға бастап отыр.

Н. КИКБАЕВ.
Партия тарихы кафедрасының доценті.

В. И. Ленин уходит в эмиграцию. Декабрь 1907 года. С картины художника А. Рылова.

Ленинские дни в университете

Мы уже писали в нашей газете, что намечаются вечера-встречи студентов со старыми большевиками, видевшими Владимира Ильича Ленина.

Встречи эти прошли успешно. 12 марта участник Февральской и Октябрьской революций, балтийский моряк Иван Андреевич Иштокин выступил перед студентами юридического факультета. Он рассказывал о том, как видел В. И. Ленина по приезду его в апрельские дни 1917 года из-за границы, как они, моряки Балтийского флота, встречали В. И. Ленина на Финляндском вокзале. Рассказывал Иван Андреевич об огромнейшем влиянии Владимира Ильича на народные массы.

15 и 19 марта встретились студенты филфака, химфака, физфака и мехмата с товарищами С. С. Зениным и П. Р. Новиким. Делился воспоминаниями о выступлениях В. И. Ленина товарищ Зенин. Он рассказывал о его речах на конференции фабзавкомов в г. Москве в 1918 году и в 1921—22 годах — на совещании производственных работников.

Товарищ Новицкий говорил о стиле работы В. И. Ленина. Задания Ильича он сам выполнял — работая инспектором Наркомата рабоче-крестьянской инспекции, проверяя ряд организаций и учреждений.

Встречи прошли очень тепло. Студенты приподнесли старым большевикам книги. Был показан кинофильм «Рассказы о Ленине», прочитана лекция-концерт «Любимые музыкальные произведения

В. И. Ленина». Лекцию читал музыковед Кельберг. Произведение исполнил симфонический оркестр.

Кафедра истории КПСС начала ленинские чтения.

В актовом зале главного учебного корпуса выступил с лекцией на тему: «Ленин — организатор и руководитель Коммунистической партии» профессор А. Б. Турсумбаев. На эту же тему им прочитаны лекции в Доме партпроса для городского актива и в Доме культуры г. Талгар, Илийского района.

Доцент Н. К. Кийкбаев прочел лекцию для партийного актива в Доме партпроса на тему: «Осуществление ленинской национальной политики в Казахстане».

Тему: «Ленин и молодежь» освещил доцент И. С. Гороховатский.

Кружки марксизма-ленинизма провели большую работу. Студентка юридического факультета Римма Галипина прочитала доклад на тему: «Как работал В. И. Ленин». Студент первого курса химфака Темпер выступил на заседании кружка с докладом: «Ленинские заветы — молодежи».

Сделала доклад на тему: «Ленин о подвиги производительности труда» студентка второго курса химфака Герасименко.

Большое внимание кружки марксизма-ленинизма уделили разработке вопросов ленинских принципов внешней политики.

По этому вопросу выступали студентка химфака Бабусенко и Зелинская.

Специальное объединенное заседание кружков марксизма-ленинизма и государственного права юрфака, на котором присутствовало четыреста человек, было посвящено обсуждению итогов поездки Никиты Сергеевича Хрущева во Францию, как практическое осуществление ленинской внешней политики.

На заседании выступили студенты Филиппова (химфак), Макаровичина (филфак), Сайфина и Гаракеев (юрфак). Наконечкина (экономфак).

О своих впечатлениях о Париже рассказала побывавшая там доцент К. П. Коржева. Старший преподаватель кафедры истории КПСС Ж. О. Ибрашев и доцент Я. М. Бельсон рассказали о существе ленинской внешней политике и поездке Н. С. Хрущева во Францию.

М. И. КУЗЬМИН.

Художник Н. Осипов.

С ГОДАМИ ЯСНЕЕ, БЛИЖЕ ГОЛОС И ЖЕСТ ИЛЬИЧА

Вечно живой, немеркнущий образ дорогого Владимира Ильича Ленина живет в памяти народа, в сердце каждого советского человека.

Молодое поколение знает его не только по книгам, кинофильмам, но и по рассказам людей, лично видевших Ленина.

На долю доцента кафедры русской и зарубежной литературы Т. В. Поссе и старшего преподавателя А. Г. Фроловой выпало счастье видеть Ильича, слушать его пламенные речи.

На этой странице мы помещаем воспоминания Т. В. Поссе и А. Г. Фроловой о выступлениях Владимира Ильича Ленина.

303813000

экземпляров

Общий тираж трудов В. И. Ленина, изданных в нашей стране с 1917 по 1959 год, составляет 303 миллиона 813 тысяч экземпляров, в том числе на русском языке — 229 миллионов 761 тысячу, на других языках народов СССР — 57 миллионов 171 тысячу, на языках народов зарубежных стран — 16 миллионов 881 тысячу экземпляров.

Труды В. И. Ленина издаются в СССР на 88 языках: на 62 языках народов СССР и на 26 языках народов зарубежных стран. Первые переводы произведений В. И. Ленина с русского на языки других народов нашей страны появились еще до Великой Октябрьской социалистической революции. Массовое издание ленинских работ на всех языках народов СССР началось после установления Советской власти. Во всех союзных республиках созданы институты истории партии — филиалы Института марксизма-ленинизма при ЦК КПСС, которые осуществляют перевод и издание на национальных языках произведений В. И. Ленина.

Тираж книги В. И. Ленина «Развитие капитализма в России» на 22 языках составляет 3 миллиона 383 тысячи экземпляров, «Что делать?» — на 47 языках 6 миллионов 625 тысяч, «Шаг вперед, два шага назад» — на 40 языках 5 миллионов 828 тысяч, «Две тактики социал-демократии в демократической революции» — на 49 языках 5 миллионов 725 тысяч, «Материализм и эмпириокритицизм» — на 23 языках 5 миллионов 39 тысяч, «Империализм, как высшая стадия капитализма» — на 49 языках 7 миллионов 51 тысячу, «Очередные задачи Советской власти» — на 47 языках 3 миллиона 510 тысяч, «Детская болезнь «левизны» в коммунизме» — на 50 языках 4 миллиона 773 тысячи экземпляров.

ИДУТ ГОДЫ, уже 90 лет прошло со дня рождения Владимира Ильича Ленина, но для каждого, особенно для тех, кто хоть раз в жизни видел Ленина, образ вождя с годами не меркнет, — он делается все величественнее и в то время все ближе.

Мне удалось увидеть Владимира Ильича в 1919 году на Всероссийском внешкольном съезде в Москве.

1918—1919 год. Молодая Советская республика напрягает все силы, отражая натиск интервентов. Внутри страны кипит гражданская война. Транспорт разрушен. Страна голодает. В этих условиях, — и в этом величайшая мудрость Владимира Ильича, — Советская власть ведет борьбу с вековым врагом русского народа — с темнотой, невежеством, неграмотностью крестьянства.

«В стране безграмотной построить коммунистическое общество нельзя», — говорил Владимир Ильич (2.X.1920 г.).

Перед работниками впервые организованных в 1918 году внешкольных отделов народного образования встала громадная задача: подготовить в кратчайший срок строителей нового общества, а для этого организовать целую сеть учебных заведений для взрослого населения — от школ грамоты до народных университетов. Остро стоял вопрос о политическом просвещении широких масс.

В этой работе наветречу партии и правительству пошли скромные честные люди — представители интеллигенции, которые не оставили без ответа слова Владимира Ильича:

«Задача новой педагогики — связать учительскую деятельность с задачей социалистической организации масс», — сказанные им на съезде учителей в 1918 году.

Мне в то время пришлось работать заведующей внешкольного отдела Воронежского губнаробраза. В 1919 году еще мало было сделано в отношении внешкольного образования: трудно было организовать работу в условиях гражданской войны, мало было хорошо подготовленных работников. Необходим съезд по внешкольному образованию. Он открылся в Москве в Колонном зале 6-го мая 1919 года.

Немеркнущий образ

В Москву съехались делегаты с разных концов страны; многим приходилось буквально пробираться через места, захваченные белыми. Трудно пришлось и делегатам от Воронежской губернии. В числе этих делегатов была и я. Правда, в Воронеже нам дали теплушку, ехали до Москвы несколько дней, осаждаемые мешочниками. Были среди нас и пожилые люди, но трудности пути никого не смущали. Все с нетерпением ждали, что скажет нам Москва. Беспокоила мысль: что будет дальше? Удержимся ли? Сохраним ли нашу страну? Увидим ли Ленина? Ведь каждый из нас был если не участником, то свидетелем страшных событий беспощадной гражданской войны.

Вот и Москва. Идем пешком.

Встретили и устроили хорошо. 6-го мая — на съезде. Прослушали очень обстоятельную речь первого нашего комиссара народного просвещения Анатолия Васильевича Луначарского. Владимир Ильич выступил с приветственной речью.

Ленин никогда не останавливался перед трудностями, не скрывал их от других, обо всем говорил прямо и откровенно. Этому он учил и других.

От всего облика Владимира Ильича повеяло такой уверенностью, бодростью, чем-то необыкновенно жизнеутверждающим, что у слушателей исчезали всякие колебания и сомнения.

Ленин обладал особым ораторским талантом, сущность которого заключалась в необыкновенной убежденности, железной логике, внутренней страстности и своеобразной выразительности. Ни одной красивой фразы, ни одного эффектного восклицания, — но проходит несколько минут, и вы уже во власти оратора.

Владимир Ильич говорил нам, как мало еще сделано, как много еще надо сделать и как трудна работа. Легко было скинуть препятствия на пути к знанию, говорил он, но как тяжела борьба с тем «наследием темноты и некультурности, дикости и одичалости, которое нам досталось».

Но еще большее впечатление произвела на всех речь В. И. Ленина, произнесенная им 19-го мая, изданная потом под названием «Речь об обмане народа лозунгами свободы и равенства».

В день 19-го мая собравшиеся не-

много жаждали Владимира Ильича. Неожиданно мы, воронежцы, стоявшие несколько в стороне от входа в зал, увидели его идущего быстрой походкой по залу. Его уже окружили, почти прильнули к нему некоторые из делегатов; шел горячий спор. Владимир Ильич тут же на ходу отвечал на вопросы, торопясь к трибуне. Как он был прост и доступен каждому!

Среднего роста, одетый в обычное европейское платье — пиджак, галстук, весь собранный, подтянутый и в то же время подвижный, такой обыкновенный, — он совсем не был похож на вождя, стоящего над толпой. Но когда он взшел на трибуну и заговорил, то все почувствовали в нем человека громадной силы духа, прямого и смелого. Речь его была резкая, беспощадная по отношению к враждебным партиям. Он говорил о тяжести гражданской войны, о диктатуре пролетариата, о недопустимости компромиссов с буржуазией.

И с каждым его словом росла уверенность, что в борьбе двух миров победят не хорошо вооруженные сытые войска интервентов, а голодные питерские рабочие, Красная Армия в старых шинелях и те, которых выдвинула Великая Октябрьская революция.

В настоящее время трудно учесть, какую громадную роль сыграла эта речь Владимира Ильича в годы гражданской войны. Многие были поняты, переосмыслены.

В Воронеж мы возвращались в той же теплушке, везя с собою новых товарищей-москвичей, пожелавших работать вместе с нами.

Т. В. ПОССЕ,
доцент кафедры русской и зарубежной литературы

Ленин и дети.

ИЮЛЬСКИЙ ДЕНЬ

Прошло почти 40 лет, но впечатления от этого простого, будничного по календарю, но значительного по содержанию дня остались на всю жизнь, и воспоминания об этом дне так свежи и ярки, как будто все происходило совсем недавно.

Ясный июльский день в Петрограде — 19 июля 1920 года. В этот день во дворце Урицкого открылся 2-й Конгресс Коммунистического Интернационала.

Уже с утра прямые широкие улицы Петрограда начали заполняться стройными колоннами трудящихся.

Делегаты Конгресса прибыли из Москвы утром, матросский оркестр играет Интернационал. Цепи моряков с загорелыми лицами стройно вытянулись на пути следования революционеров всех стран, с их рядами смешиваются петроградские трудящиеся, те, кто взял этот город в свои руки и превратил его в твердыню, о которую разбилась все прогнившие злобные враги пролетариата.

На трамваях, украшенных зелеными, красными флагами и плакатами, среди веселой, приветливой толпы рабочих выезжают делегаты в Смольный, а оттуда во дворец Урицкого.

Все пространство перед дворцом

представляет собой сплошной цветник. По обе стороны ворот висят огромные плакаты с изображениями рабочих, всюду зелень и лозунги.

Над входом большое полотно с надписью: «Да здравствует третий Коммунистический Интернационал!» Члены Конгресса и делегаты были встречены бурными овациями.

После заседания члены Конгресса, сопровождаемые огромной толпой, направляются возложить венки на могилы борцов, отдавших свои жизни за революцию.

Отсюда делегаты идут к Зимнему дворцу, где происходит закладка памятников Парижской коммуны, Карлу Либкнехту и Розе Люксембург.

Туда же стягиваются и трудящиеся петроградских районов, на площади море голов. Открывается грандиозный митинг, грандиознее которого вряд ли можно что-либо увидеть.

Этот митинг был ясным свидетельством того, насколько прочно Советская власть спаяна с массами,

насколько бодр и уверены в себе петроградские рабочие.

Зарубежные коммунисты сразу почувствовали, что они в родной среде. В их выступлениях звучала вера и радость.

Речь В. И. Ленина была, как всегда, ясной и убедительной. В ней отражалась сила и уверенность идущего к победе пролетариата.

Владимир Ильич говорил о значении Коммунистического Интернационала, о роли Карла Либкнехта и Розы Люксембург в немецкой революции, об убийцах вождя германского пролетариата, о социал-предателях, которые гнали рабочих на убой и взяли на себя роль палачей пролетарских вождей.

Прошло почти 40 лет — но голос Владимира Ильича, выражение его глаз, то ласковых, то гневных, его порывистые жесты, быстрая смена выражения лица запомнились мне на всю жизнь.

Вспоминаю взволнованную речь

делегата Испании, который говорил о том, что испанские рабочие должны быть вместе с петроградскими рабочими и торжественно обещал сделать для этого все, что в его силах.

С площади Урицкого делегаты едут во дворец труда.

Поздно вечером на ступенях биржевой колоннады была сыграна грандиозная пантомима.

Спектакль закончился поздно, но народ долго не расходился. Лишь к концу фейерверка понемногу начала таять толпа.

Назад на вокзал делегаты Конгресса возвращались под звуки музыки, среди приветствий, мимо толпы людей, расходящихся по домам, мимо красноармейских частей — участников последней части представления.

Порядок, сознательность, единство духа, бодрое настроение масс на улицах, вот что было характерно в те дни для Петрограда — центра русского рабочего движения.

А. Г. ФРОЛОВА,
старший преподаватель.

Прочти эту книгу

СТУДЕНТ ВЛАДИМИР УЛЬЯНОВ

Фундаментальная библиотека рекомендует прочитать новую книгу «Студент Владимир Ульянов» (М. 1959). Написал эту книгу профессор Борис Михайлович Волин, виднейший советский историк, много лет изучавший документы, воспоминания, мемуары о юности вождя.

День за днем автор проследил путь жизни Ульянова в Казани, где Владимир Ильич поступил в Казанский университет на юридический факультет. Симбирские учителя высоко оценили способности Владимира Ильича к языкам и литературе, рекомендовали ему историко-словесный факультет, но он понимал, что едва ли ему, брату «государственного преступника», дадут заниматься педагогической деятельностью по окончании университета. Профессия адвоката давала возможность обращаться с разнообразными людьми, вникать во многие общественные дела.

Во второй главе Б. Волин рассказывает о жизни Казанского

университета, о студенческих волнениях, об аресте и исключении Владимира Ильича из университета.

Значительное место в книге отведено работе Владимира Ильича над продолжением своего образования. Лишившись возможности учиться в университете, он с удвоенной энергией сел за книги, стараясь не только не отстать от своих сверстников, но и успеть пройти программу глубже, основательней, чем они.

Живя на хуторе Алакаевском, Владимир Ильич обычно сразу же после утреннего чая собирал свои тетради, книги, словари и отправлялся в сад, где были вкопаны в землю деревянные столы и скамейка. Трудился он упорно. «С утра, на свежую голову, он штудировал более серьезные вещи, — пишет Мария Ильинична, — не только читал, но делал заметки и выписки. Иногда он оставил книги и прохаживался взад и вперед по аллейке около стола — видимо, обдумывая прочитанное. Потом садился и опять углублялся в чтение... После обеда Владимир Ильич тоже сидел в своем любимом уголке, но читал уже более легкие книги».

О занятиях на хуторе в саду вспоминает и Дмитрий Ильич. «В течение пяти лет с 1889 г. по 1893 г., это был настоящий рабочий кабинет Ильича. Занятия были настолько систематичны, что я с трудом могу вспомнить то утро, когда он не работал там». Вот почему в 1891 г., сдавая экстерном экзамены в Петербургском университете, Владимир Ильич получил по всем предметам самые высокие оценки и был удостоен диплома первой степени, доказав более глубокие знания чем студенты, посещавшие лекции в течение четырех лет.

Книга освещает революционную деятельность Владимира Ильича в кокушквинской ссылке, Самаре, Петербурге, где он вел пропагандистскую работу в марксистских кружках и выступал с первыми теоретическими произведениями против либеральной буржуазии и народников.

«КАЗАХСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»
22 апреля 1960 г. 3 стр.

